આમાલ કી પાબન્દી એતેદાલ કે સાથ

હઝરત મુફ્તી અહમદ ખાનપુરી દબ.

બિસ્મિલ્લાહીર રહમાન્નીર રહીમ

એતેદાલ કી બરકત

અલ્લામા નવ્વી(રહ) ને એક ઔર ઉન્વાન કાયમ કિયા હે કે આમાલ કે ઊપર પાબન્દી કરે, વૈસે આદમી જબ દરમિયાની રાહ ઈખ્તિયાર કરેગા તો ઉસ્કે નતીજે મેં અપને આપ હી ઉસ્કો પાબન્દી ભી નસીબ હોગી.

આમ તૌર પર આદમી જબ ઝિયાદતી કરને લગતા હે તો વો પાબન્દી નહીં કર પાતા.

ઈસ સિલસિલે મેં કુરાન કી આયાત પેશ કી હે તર્જુમા- ક્યા ઈમાન વાલો કે વાસ્તે વક્ત નહીં આયા કે ઉન્કે દિલ અલ્લાહ કે ઝિક્ર કે વાસ્તે ઔર જો કુરાને પાક ઉતરા હે ઉસ્કે સામને ઝુક જાયે યાની કુરાને પાક મેં અલ્લાહ તાલા ને જો ચીઝે ઔર અહકામ ઉતરે હે ઉન્કે સામને ઈમાન વાલો કે દિલ ઝુક જાયે ઔર ઉસ્કે લિયે ફર્માબરદાર હો જાયે, ક્યા યે વક્ત નહીં આયા?

ઔર ઉન લોગો કી તરહ ન હો જાયે જિન કો ઉનસે પહલે કિતાબ દી ગયી, ફિર ઉન્કો અલ્લાહ તાલા કી તરફ સે જિન આમાલ કે કરને કે લિયે કહા ગયા થા ઉન્કો પૂરા કરને મેં ઉન્હોને પાબન્દી સે કામ નહીં લિયા, બલ્કે ઉસમે કોતાહી કરતે રહે ઔર ઉનપર એક ઝમાના ગુઝર ગયા જિસકે નતીજે મેં ઉન્કે દિલ સખ્ત હો ગયે.

ઈસ આયાત કે લાને કા મકસદ યહી હે કે આદમી જબ ઈબાદાત કે અન્દર કોતાહી ઔર સુસ્તી કરને લગતા હે ઔર આમાલ મેં પાબન્દી સે કામ નહીં લેતા, ઔર પાબન્દી ન કરને કા ઝમાના જિયુ-જિયુ લમ્બા હોતા જાતા હે તો ઉસ્કે નતીજે મેં ઉસ્કે દિલ મેં એક કિસ્મ કી સખ્તી પૈદા હો જાતી હૈ.

બુજરૂગો સે ભી સુના હે કે, મામૂલાત જબ છૂટ જાયે ઔર ઉસપર એક ઝમાના ગુઝર જાયે તો ફિર દોબારા બડી મુશ્કિલ ઔર બહોત મશક્કત ઉઠાને કે બાદ પાબન્દી નસીબ હોતી હે,

વો ઈસલિયે કે એક ઝમાને તક છોડ ને કે નતીજે મેં ઉસ્કે દિલ મેં એક તરહ કી સખ્તી પૈદા હો જાતી હે ઔર ઈસ્કી વજહ સે ઉસપર પાબન્દી જલ્દી નસીબ નહીં હો પાતી.

કિસી મામૂલ કો શુરૂ કરને કે બાદ છોડના નુકસાન દેને વાલા હૈ.

ઈસ આયાત કો લાકર ઈસ બાત કી તરફ ભી મુતવજ્જેહ કિયા કે આદમી જો ભી આમલે ખૈર ઈખ્તિયાર કરે ઉસ્સે હમેશા કરે.

એક તો ફરાઈઝ હે, પાઁજ વક્ત નમાઝે, રમજાન કે રોઝે, ઝકાત કી અદાયગી, ઔર જો ચીઝે અલ્લાહ તાલા કી તરફ સે ફર્ઝ ઔર વાજિબ કી ગયી હે, ઉન્કો તો અંજામ દેના હી હે, ઉન્કો તો છોડને કી સૂરત મેં આદમી ગુનેહગાર હોગા, લેકિન ઈન્કે અલાવા આદમી અલ્લાહ તાલા કો ખુશ કરને કે લિયે જો નફિલ અમલ શુરૂ કરે તો ફિર ઉનપર પાબન્દી ભી કરે.

મિસાલ કે તૌર પર ઉસને એક મામૂલ બના લિયા કે રોઝાના ઈશરક કી નમાઝ પઢેગા, યા

અવ્વાબીન કા મામૂલ બના લિયા, યા તહજ્જુદ કા મામૂલ બના લિયા, તો અગરચે ઈશરક, અવ્વાબીન, તહજ્જુદ, ચાશત વગેરા જિતની ભી નમાઝે હે, યે ફર્ઝ ઔર વાજિબ નહીં હે, લેકિન જબ ઉસને ઈન આમાલ કો શુરૂ કિયા તો મકસદ હી યે હોતા હે કે ઈન્કે ઝરિયે વો અલ્લાહ તાલા કી ખુશનૂદી હાસિલ કરના ચાહતા હૈ.

જબ તક શુરૂ નહીં કિયા થા તબ તક તો કોઈ હરઝ કી બાત નહીં થી, લેકિન શુરૂ કરને કે બાદ ફિર ઉન્કો છોડ દેના નુકસાન દેને વાલા હૈ.

યે તો ઐસા હી હે કે આપ કોઈ દરખ્ત લગાયે, બીજ ડેલ, યા ઉસ્કી કલમ લગાયે ઔર ઉસ્કે બાદ ઉસ્કો પાની દેના છોડ દે, ઉસ્કી હિફાઝત કરના છોડ દે તો વો સુખ જાયેગા ઔર ખતમ હો જાયેગા યા તો દરખ્ત હી ન લગાતે, લેકિન જબ લગાયા હી હે તો ઉસ્કી હિફાઝત કા એહતેમામ બહોત ઝરૂરી હૈ.

ઈસ્સી મુનાસબત સે દૂસરી આયાત પેશ કી હૈ

ઈસ્સે પહલે અમ્બિયા(અલ) કે ભેજને કા તઝકિરા હે, ચન્દ અમ્બિયાએ કિરામ કે નામ લિયે ગયે હે, ફિર બારી તાલા ફરમાતે હે કે ઈસ્કે બાદ હમને હજરત ઈસા(અલ) કો ભેજા, જો મરયમ કે સાહબઝાદે હે ઔર હમને ઉન્કો ઈંજીલ દી જિસ મેં અલ્લાહ તાલા કી તરફ સે બન્દોં કે લિયે હિદાયતે થી ઔર હમને ઉન લોગો કે દિલો મેં જિન હો ને હજરત ઈસા(અલ) કી પૈરવી કી, નરમી ઔર મેહેરબાની દાલ દી યાની હજરત ઈસા(અલ) કે જો માનને વાલે થે ઔર ઉનપર ઈમાન કરને વાલે થે, ઉન્કે દિલો મેં હમને નરમી ઔર શફકત કા જઝબા દાલ દિયા.

રહબાનીયત કા પાસ મન્ઝર

રહબાનીયત કા મતલબ યે હે કે વો જાઈજ લઝઝતે જિન કો ઈખ્તિયાર કરને કી અલ્લાહ તાલા કી તરફ સે ઈજાઝત દી ગયી હે, લેકિન અલ્લાહ તાલા કા કુર્બ હાસિલ કરને ઔર ઉસ્કો

રાઝી કરને કે લિયે ઔર ઈસ મકસદ સે કે ઈન જાઈજ ચીઝો કો ઈખ્તિયાર કરને કી સૂરત મેં કહી હુદૂદ સે આગે ન બઢ જાયે, ઈસલિયે વો ઈન જાઈજ લઝઝતો સે અપને આપકો બચતા હે, તો યે રહબાનીયત હૈ.

પિછલી ઉમ્મતોં મેં ખાસ કર ઈસાઈયો મેં રહબાનીયત કા રિવાજ પડ ગયા થા, ઔર ઈસ્કી ઈબ્તિદા યુ હુવી કે ઉન્કે બાદશાહો મેં ઔર ફિર બાદશાહો કે દેખા દેખી લોગો મેં જો માલદાર થે, ઉન્કે અન્દર અલ્લાહ તાલા કે હુકમ કી ખિલાફ-વર્ઝી ઔર ઉસ્કી નાફરમાની કા સિલસિલા શુરૂ હુવા, તો ઉનમે જો લોગ અલ્લાહ તાલા કે ફર્માંબરદાર થે, ઉન્હોને નાફરમાનો કો અલ્લાહ કી નાફરમાનિયોં સે રોકને કે લિયે ઉન્કા મુકાબલા કિયા, લેકિન ચુકે નાફરમાનો કે પાસ કુવ્વત ઔર તાકત થી ઔર ઉન્કી તાદાદ ભી ઝયાદા થી, લિહાઝા જો લોગ ઈનકો નાફરમાનિયોં સે રોકને કે લિયે મૈદાન મેં આયે ઉન્કો ઈન નાફરમાનો ને કતલ કર દિયા.

ઈસ્કે બાદ દૂસરી જમાત પૈદા હુવી જિસ ને કુવ્વત સે રોકને કે બજાયે ઉન્હી કે દરમિયાન મેં રહતે હુવે અલ્લાહ તાલા કે હુકમ કો પૂરા કરને કા ઔર ઉસ્કી નાફરમાનિયોં સે અપને આપકો બચને કા એહતેમામ કિયા ઔર સાથ હી સાથ જો લોગ અલ્લાહ તાલા કે હુકમ કો તોડતે થે ઔર નાફરમાનિયોં મેં મુબ્તલા થે, ઉન્કો કુવ્વત સે નહીં બલ્કી ઝબાન સે રોકને કા સિલસિલા જારી રખા.

ઉન નાફરમાન લોગો ને ઈસ્કો ભી બર્દાશ્ત નહીં કિયા ઔર હુકૂમત ઔર તાકત ઔર માલ ઔર દૌલત કે નશે મેં આકર ઐસે લોગો કો ભી કતલ કર દિયા.

ઈસ્કે બાદ જો લોગ આયે ઉન્હોને દેખા કે ઈન્કે દરમિયાન રહતે હુવે ઝબાન સે ભી ઈનકો રોકતે હુવે અલ્લાહ તાલા કે અહકામ પર ચલના મુશ્કિલ હે, ઈસલિયે કે યે લોગ કતલ કર દેતે હે, તો ફિર ઉન્હોને એક સૂરત યે ઈખ્તિયાર કી કે ચલો લોગો સે કાટ કર જંગલ મેં ઔર પહાડ કે

ઊપર ચલે જાયે ઔર વહ જાકર દુન્યા કી સબ ચીઝો કો છોડ દે, બીવી બચ્ચો કો છોડ કર, અપને આપકો સરે મુઆશરે ઔર સમાજ સે અલગ કરકે અલ્લાહ તાલા કી ઈબાદત મેં મશગૂલ કરદે, તાકે ઈન્કે દરમિયાન મેં રહકર બુરાઈયોં મેં ફ઼સને કી ભી નૌબત ન આયે, ઔર જબ અલગ રહેંગે તો ઉન્કી તરફ઼ સે જો ખતરા થા ઉસ્સે ભી અપને આપકો બચા લેંગે.

યે જો તીસરા ગિરોહ પૈદા હુવા ઉન્હોને તન્હાઈ ઈખ્તિયાર કી ઔર અલ્લાહ તાલા કી ઈબાદત કા એહતેમામ કરને હી કે લિયે અપને આપકો અલગ કર લિયા, ઈસી કો રહબાનીયત સે તાબીર કિયા ગયા હૈ.

ઈસ્લામ મેં રહબાનીયત નહીં હૈ

ઈસ્લામ મેં તો રહબાનીયત કે નઝરયે કો પસન્દ નહીં કિયા ગયા હે.

નબી કરીમ ﷺ કા ઈરશાદ હે ઈસ્લામ કે અન્દર રહબાનીયત નહીં હે. (મુસનદે અહમદ ૨૨૨/૬)

બલ્કી જિહાદ કો રહબાનીયત સે તાબીર કિયા

ગયા હે. (મુસનદે અહમદ ૮૪/૩)

આદમી જિહાદ મેં જાતા હે તો અપને સરે માશગિલ ઔર દુન્યાદારી છોડ કર અલ્લાહ કી રહ મેં નિકલતા હે, ગોયા જિહાદ મેં આદમી અલ્લાહ તાલા કી હલાલ કી હુવી ચીઝો કો અપને લિયે મમનૂ ઠહરા લિયા કરતા હે.

હલાલ કો ઈસ્તેમાલ ન કરને કી શક્લ ઔર ઉન્કા હુક્મ

વૈસે અલ્લાહ તાલા કી હલાલ કી હુવી ચીઝે કોઈ આદમી અપને ઊપર હરામ કરલે ઔર ઉસ્કે ઈસ્તેમાલ સે અપને આપકો રોકને લગે તો ઉસ્મે તફસીલ હૈ.

લિહાઝા અગર ઉસ હરામ કી હુવી ચીઝ કા હલાલ હોના કિસી નસ્સે કાટી સે સાબિત હે ઔર વો અકીદે કે એતેબાર સે ઉસ્કો હરામ ઠહરાતા હે, તો ઈસ્લામ મેં બાકી હી નહીં રહેગા, ઈસલિયે કે અલ્લાહ તાલા કી હલાલ કી હુવી ચીઝ કો હરામ કરાર દેના કુફ્ર હૈ.

ઔર એક સૂરત તો યે હે કે અકીદે કે એતેબાર

સે તો વો ઉસ્કો હલાલ સમઝતા હે, લેકિન અમલી તૌર પર ઉસને અપને આપ પર ઉસ્કો હરામ કર લિયા, તો યે ભી ગુનાહ હૈ.

ઈસલિયે કે કુરાને પાક મેં ઈસ્સે ભી મના કિયા ગયા એ ઈમાન વાલો! અલ્લાહ તાલા ને જો ચીઝે પાક ઔર હલાલ ઠહરાઈ હે ઉન પાકીઝા ચીઝો કો અપને ઊપર હરામ ન કરલો.

દૂસરી સૂરત યે હે કે કિસી હલાલ ચીઝ કે ઈસ્તેમાલ મેં આદમી કે લિયે કોઈ દીની યા દુન્યાવી નુકસાન હે, ઔર અપને આપકો ઉસ નુકસાન સે બચને કે લિયે ઉસ્સે પરહેઝ કરતા હે, મિસાલ કે તૌર પર કોઈ બીમારી હો ગયી, ઔર તબીબ ને મશવરા દિયા કે ફલા ચીઝ ઈસ્તેમાલ ન કીજિયે, નમક યા શકર યા ગોશ્ત ઈસ્તેમાલ ન કીજિયે, તો નમક, શકર ઔર ગોશ્ત અપની જગહ પર હલાલ ચીઝે હે લેકિન ઈસ્કે ઈસ્તેમાલ કે નતીજે મેં હમ અપની બીમારી કી વજહ સે ઔર ઝયાદા નુકસાન મેં પડ જાયેંગે, લિહાઝા અપને આપકો જિસ્માની નુકસાન સે બચને કે

લિયે અગર કોઈ આદમી ઈન ચીઝો કો ઈસ્તેમાલ નહીં કરતા, તો ઈસ સૂરત મેં કોઈ ગુનાહ કી બાત નહીં હૈ.

બહુત સી ચીઝો કા ઈસ્તેમાલ જિસ તરહ જિસ્માની બીમારી કે અન્દર નુકસાન દેતા હે ઈસી તરહ કભી રૂહાની બીમારી કે અન્દર ભી નુકસાન દેહ હોતા હે, મિસાલ કે તૌર પર એક આદમી કી તબિયત મેં શહવત કા ગલબા હે, ઔર અભી નિકાહ કા ભી ઈંતેઝામ નહીં હુવા, ઔર ઉસ્કો યે ડર હે કે અગર મેં ગોશ્ત ખાઊંગા તો તબિયત મેં ઔર ઝ્યાદા ઈન્તેશાર પૈદા હોગા, ઔર હો સકતા હે કે મેં ઝિનાકારી ઔર બદકારી મેં મુબ્તલા હો જાવુ લિહાઝા અપને આપકો ગુનાહ સે બચને કી નિયત સે અગર વો ગોશ્ત નહીં ખા રહા હે, તો ઈસ્કી ગુંજાઈશ હૈ.

યા મસલન લોગો કે અન્દર મિલ જુલકર રહેગા તો ગીબત મેં મુબ્તલા હો જાયેગા, યા ઝૂઠ મેં મુબ્તલા હો જાયેગા, લોગો કે સાથ લડાઈ ઝગડે મેં મુબ્તલા હોને કા ડર હે, ઈસલિયે અપને

આપકો લોગો સે અલગ રખતા હે, ઉન્કે સાથ મિલતા જુલતા નહીં, તો ઈસ્કી ઈજાઝત હૈ. યે એક તરહ કા ઝિયાદતી હદ સે આગે બઢના હે.

તીસરી સૂરત યે હે કે, ઐસી ચીઝે જો મબાહત (કરે તો સવાબ મિલે ઔર ન કરને પર કોઈ ગુનાહ ન હો) સે તાલ્લુક રખતી હે ઔર નબી કરીમ صلى الله عليه وسلم ને ખુદ ઈસ્તેમાલ કરકે અમલી તૌર પર ઉમ્મત કો બતલા દિયા ઔર ઈસ તરહ અલ્લાહ તાલા કી રૂખ્સતો કી તરફ તવજ્જુહ દિલાઈ કે અલ્લાહ તાલા ને ઈન્કે ઈસ્તેમાલ કરને કી સહલાતે દી હે, ફિર ભી કોઈ આદમી ઐસી ચીઝો કે મામલે મેં અપને આપ પર સખ્તી કરતે હુવે સહૂલત કો અપના ને કે બજાયે, કિસી દુશ્વારી કે પહલુ પર, જિસે અઝીમત કહા જાતા હે, અમલ કરે તો યે એક તરહ કા ઝિયાદતી હે,

ઔર અલ્લાહ તાલા કો જિસ તરહ યે પસન્દ હે કે ઉસ્કે અઝીમત વાલે હુકમ પર અમલ કિયા જાયે, ઉસ સી તરહ અલ્લાહ તાલા ઈસ્કો ભી

પસન્દ કરતા હે કે ઉસ્કી રૂખ્સતો પર અમલ કિયા જાયે, ઔર યે આદમી નબી કરીમ ﷺ કે ઉસ અમલ કો જાઈજ ઠહરા ને ઔર ઉસ

રૂખસત કો અમલી તૌર પર બતલાને કે બાવજૂદ ઉસ્કો ઈખ્તિયાર નહીં કરતા, જો એક તરહ કા ઝિયાદતી હે, ઈસ્સે ભી મના કિયા ગયા હે.

બહરહાલ ! કિસી જાઈજ કો ઈસ્તેમાલ ન કરને કી યે તીન સુરતે હે, ઈસમેં દૂસરી સૂરત જિસ મેં વો અપને આપકો જિસ્માની યા રૂહાની નુકસાન સે બચને કે લિયે અગર ઉસ્સે પરહેઝ કરતા હે તો ઈસ્કી ઈજાઝત હૈ.

મકસદ કો નઝર અંદાઝ કર દેના બુરા હૈ

ઈસ આયાત મેં યહી બતલાયા હે કે વો ગિરોહ જિસ ને રહબાનીયત કો અપની તરફ સે શુરૂ કિયા થા.

હમને ઉનપર ઈસ્કો લાઝિમ નહીં કિયા થા યાની બની ઈજરાઈલ મેં યે તીસરા ગિરોહ પૈદા હુવા, જિન્હો ને યે સમઝતે હુવે કે લોગો કે દરમિયાન રહતે હુવે અલ્લાહ તાલા કે હુકમ પર

અમલ નહીં કર સકેંગે, ઈસલિયે ઉન્હોને લોગો સે દુરી ઈખ્તિયાર કી, ઔર પહાડો કે ઊપર યા જંગલ મેં જા કર તન્હાઈ મેં અલ્લાહ તાલા કી ઈબાદત મેં મશગૂલ હો ગયે, ઔર વો સબ ચીઝે જો અલ્લાહ તાલા કી હલાલ કી હુવી થી, ઉન્કો છોડ દિયા, અલ્લાહ તાલા ફરમાતે હે, હમને ઉનપર લાઝિમ નહીં કિયા થા કે તુમ યે તરીકા ઈખ્તિયાર કરો બલ્કી ઉન્હોને ખુદ હી અપને તૌર પર અલ્લાહ તાલા કો ખુશ કરને કે લિયે યે તરીકા શુરૂ કર રખા થા.

હવાલા- હદીસ કે ઈસ્લાહી મઝામીન ઉર્દૂ સે ઈસકા લિપ્યાન્તરણ કિયા હૈ. (નોટ- યહ દરસ કા ખુલાસા હે.)
